



RAHANDUSMINISTEERIUM

Ida-Virumaa õiglase ülemineku
protsessi juhtkomisjoni koosolek

18.09.2023 nr 9.2-4.3/21-
27/02/5899

PROTOKOLL

Koosoleku toimumise koht:
hübriidkoosolek Narva Kunstiresidentuuris (Joala tn 18, Narva)
ning virtuaalselt (MS Teams)

Algus kell 13:00

Lõpp Kell 17:00

Juhatasid: rahandusminister Mart Vörklaev, regionaalminister Madis Kallas
Protokollis: Ivan Sergejev

Võtsid osa (komisjoni liikmed ja asendusliikmed): Aleksei Jevgrafov, Birgit Parmas, Eda Silberg, Gerli Aas, Hallar Meybaum, Hardi Murula, Ille Nakurt-Murumaa, Indrek Reimand, Julia Politseva, Kadi Kanarbik, Kaia Sarnet, Kaupo Sempelson, Lauri Jalonen, Mare Roosileht, Margus Ilmjärv, Maris Lauri, Maris Pedaja, Priidu Ristkok, Renno Veinthal, Sander Vaikma, Teet Kuusmik, Tiit Vähi, Timo Tatar, Triin Tomingas, Tõnis Seesmaa, Vitalii Tribelgorn.

Kutsutud: Andres Kikas, Kaarel Lehtsalu, Kertu Subka, Margus Haidak, Raul Rebane, Regina Sergejeva, Toomas Murulo.

PÄEVAKORD:

1. Tervitussõnad (rahandusminister, regionaalminister);
2. Vahepealsete arengute ülevaade (RM);
3. Külalisesineja (Raul Rebane);
4. Vaheülevaade ettevõtlusmeetmete rakendamisesest (MKM);
5. Vaheülevaade ÕÜF hariduse- ning teadusmahukuse kasvatamise meetmetest (HTM);
6. Vaheülevaade sotsiaal- ja terviseteenuste arendamisest Ida-Virumaal (SOM);
7. Tagasiside ÕÜ protsessile ja ettepanekud edasiseks tööks (IVOL, IVEK, IVIA, TalTech ja Tartu Ülikooli kolledžid);
8. Rakendamata meetmete seisu ülevaated (juhtkomisjoni liikmed);
9. Muud küsimused.

1. Tervitussõnad

Rahandusminister Mart Vörklaev avas koosoleku. Minister kinnitas, et kiire ÕÜF rahade kasutuselevõtt on Vabariigi valitsuse jaoks prioriteet, mis kajastub ka valitsuse tegevusprogrammis. Tänapäevase seisuga on avatud 5 ÕÜF meetet, mis kokku moodustavad 2/3

ÕÜF vahendite mahust. Kõigis ettevõtetele suunatud meetmetes on taotlusvoorud avatud. Koalitsioonipartneritega on kokku lepitud, et ÕÜFi juhitakse kahe ministeeriumi koostöös: Rahandusministeerium vastutab fondi tervikrakendamise ja –koordineerimise eest, juhtkomisjoni tööd hakkab juhtima Regionaal- ja põllumajandusministeerium. ÕÜF tähtjad on karmid, probleemid tuleb lahendada osapoolte koostöös võimalikult tõhusalt.

Regionaalminister Madis Kallas tutvustas uue ministeeriumi struktuuri ja vastutusvaldkondi. Ministeeriumi üks prioriteetidest on regionaalsete erinevuste vähendamine. Minister juhtis tähelepanu, et KOV tulubaasi ümberkorraldamisest võitsid eelkõige Ida-Viru KOVid. Samuti, ÕÜF ei ole ainuke Ida-Virumaal kättesaadav EL abi – maakonna jaoks on teistest EL struktuurvahenditest ette nähtud u 30 miljonit eurot, seda lisaks üle riigi kehtivatele toetusmeetmetele. Hetkel käib konkurss Ida-Virumaale valitsuse esindaja leidmiseks. Tähtjaks on 18.08, kandidaate on mitmeid.

Ministrite sõnavõttudele järgnesid juhtkomisjoni liikmete tutvustused. Sealhulgas oli juhtkomisjoni liikmete tähelepanu pööratud sellele, et alates augusti algusest on IVOL'is uus ÕÜF koordinaator – Bogdana Androsjuk (Hardi Murula asemel).

2. Vahepealsete arengute ülevaade

Rahandusministeeriumi õiglase ülemineku protsessi koordinaator, Ivan Sergejev, andis ülevaate vahepealsetest arengutest. Käsitletud teemad:

- Põhilisteks tegevusteks pärast märtsikuist koosolekut on olnud meetmete arendamine – toetuse andmise tingimuste (TAT) õigusaktide koostamine, läbivaatamine ja kooskõlastamine, ilmnevate probleemide jooksev lahendamine; toimunud on mitmed nõupidamised Euroopa Komisjoniga, läbi on viidud mitmed kommunikatsioonialased tegevused. Meetmetega seonduv on hinnanguliselt võtnud 75-80% tööajast.
- ÕÜF meetmetest on rakendunud 5 tk, ehk hetkeseisuga on kasutusvalmis kokku 223 mln eurot (u 65% ÕÜF eelarvest); 51,35 mln (15%) on kohustustega kaetud. Ülejäänud meetmete TAT'ide jõustumise tähtjaks on VVTP's määratud oktoober 2023.
- Eelmisel koosolekul oli tehtud ettepanek luua nn „juhtimislaud“ ülemineku seiramiseks. Andmete tüübid, mis on vajalikud juhtimislauda ülesse ehitamiseks, on kokku lepitud. Juhtimislauda integreeritakse ÕÜF veebilehele.
- Lähikuude põhilised tegevused: kõigi ÕÜF meetmete õigusaktide jõustamine, tervikliku kommunikatsiooni ülesse ehitamine piirkonnas, ÕÜF meetmestiku põhjalikuma ülevaatamise vajaduse hindamine (hiljemalt aasta lõpuks).
- Seni on põhiliseks kitsaskohaks olnud kommunikatsioon piirkonnas.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Juhtimislaudas hakatakse kuvama mh toetatud ettevõtete ja loodud töökohtade arvu. VKE'd ja FIE'd on iseendale tööandjaks. Kuidas neid arvestatakse juhtimislaudas?
Vastus: Arvestame kõigi ettevõtjate ja loodud töökohtadega.
2. *Küsimus:* ÕÜF pakettis on 11 meedet, nende alusel kehtestatakse aga 15 õigusakti. Kas meetmeid on vahepeal juurde tulnud?
Vastus: Ei ole; mõned meetmed on jagunenud eraldi õigusaktideks, lähtuvalt tegevustest.
3. *Küsimus:* On ettevõtjaid, kes soovivad investeerida, aga töökohti tekib vähe, kuna paljud protsessid on automatiseeritud. Ei julgeta taotlusi esitada.

Vastus: Prioriteediks on siiski töökohtade loomine, kuna see on suurim väljakutse Ida-Virumaal. Igal juhul võiks julgustada ettevõtteid taotlusi esitama.

4. *Küsimus:* Kas valitsuse tegevus Ida-Virumaa suunas on tervikuna kompleksne või allakäik jätkub? Kui viimane, siis tuleks kompleksseid lahendusi otsida.

Vastus (Mart Võrklaev): Lähenemine on ikka kompleksne. Investeeritakse nii majandusarengusse, kui ka elukeskkonda.

Vastus (Teet Kuusmik): Üle kümne ettevõtte on taotlusdokumentidega sees, plaane on.

Vastus (Madis Kallas): Ida-Virumaale on tulnud ka palju teisi EL struktuurvahendeid.

3. Külalisesineja

Külalisesineja Raul Rebane rääkis muutuste ideoloogiast ning juhtkomisjoni liikmete rollist Ida-Virumaa muutmise protsessis. Lühikokkuvõte:

- Kliimamuutuste-teemaalne diskussioon on Eestis pööratud riigi sisse, tegelikult on aga tegu globaalse protsessiga. Näiteks, Soomes on teisiti: keegi ei kahtle kliimamuutuste tagajärgedes, katsutakse leida uues globaalses kontekstis oma riigile võimalusi, arendatakse taastuvenergiat.
- Muutused on pikaajalised protsessid. Näiteks, pärast kaevanduste sulgemise on Walesi restruktureerimine võtnud üle 25 aastat süsteemset tööd. Samaks peab olema valmis ka Ida-Virumaal.
- Riigi suured strateegiad peavad olema idealistlikud. Tulevikuline on emotsionaalne ja ei ole kunagi objektiivne. Müüt on alati tugevam kui infoväli. Ida-Viru uue müüdi leidmine on suur ülesanne. Inimeste psühholoogiline teekond muutuste aktsepteerimisel on aeglane ja keerukas ning jääb vinduma aastakümneteks, kui sellega ei tegeleta.
- Muutuse saavutamiseks ei ole vaja tegeleda kõikjal kõigega samal ajal: kommunikatsiooni raskuseks peaks olema muutuste puhul suunatud innovaatilistele inimestele (2,5% elanikest) ja kiiretele kohanejatele (13,5%). Ülejäänud tuleb iseenesest. Eesti puhul on võtmegrupp – 40+ naised.
- Muutusvastasus võimaldab olla edasi mugavustsoonis. Retsept muutusvastasuse muutmiseks: selge visioon ja ahvatlevad eesmärgid, väikesed ja konkreetset eesmärgid lisaks; muutused, mis säilitavad austuse enda vastu; pädev kommunikatsioon.
- Muutus on alati loobumine: kui midagi uut soovid, siis tuleb ka millestki loobuda. Selle pärast vajavad inimesed tuge, aga ka grupi meeleolu. Noored põlvkonnad muutuvad niikuinii. Endine ei tule enam kunagi tagasi. Hirm, ebakindlus ja ebamugavus panevad inimese mõtlema kasvule.

Juhtkomisjoni liikmete poolt küsimusi tõstatatud ei olnud.

4. Vaheülevaade ettevõtlusmeetmete rakendamisest – suurinvesteeringud, TA ja VKE meetmed

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna äriarenduse ja ekspordi valdkonna juht Andres Kikas andis ülevaate kolme ettevõtlusmeetme seisust:

- Suurinvesteeringute meede. Hetkeseisuga on lõplikud rahastamisotsused tehtud 3 projekti kohta (toetussumma kokku 23 miljonit eurot); 2 projekti on lõpphindamisel (toetussumma kokku 6,2 mln eurot), 2 projektiplaanid on põhimõtteliselt heakskiidetud ning taotlused on esitamisel (12,6 mln eurot). Lisaks veel on mitmed ettevõtjad konsulteerimisel. Kokku on torus projekte 68 mln euro ulatuses (toetussummad).

- 01.08 jõustus suurinvesteeringu meetme TAT õigusakti muudatus, mille kohaselt võivad VKE'd taotleda toetust ka tootmisvõimsuste suurendamiseks (mitte ainult uueks majandustegevuseks / uue üksuse loomiseks). Seoses grupierandi määruuse muutustega on natuke suurenenud ka maksimaalne toetussumma suurtele projektidele.
- VKE meede. Voor avati juulis. Praeguseks on 1 projektiplaan heaks kiidetud (toetussumma 0,5 mln eurot), 2 projektiplaani on koostamisel (kokku 0,8 mln eurot). Kommunikatsioonis on oluline EIS / IVEK koostöö. Sügis näitab kas 2026. a tähtajaga võib probleeme tekkida. Projekte tuleb tasapisi.
- Teadmismahukate tegevuste toetus. Voor on jagatud kaheks: uuringuteks ja piloottaristu rajamiseks. Uuringute taotlusvooru taotluse esitamise tähtaeg on 14.09 ja eelarve on 10 mln eurot, otsuseid on oodata detsembris. Eelkonsultatsiooni on läbinud 8 taotlust (eeldatav toetussumma on kokku 8,5 mln eurot). Piloottaristus avanes jooksev taotlemine varem ja eelarve on 15 mln eurot. Eelhindamisel on käinud 3 projekti, neist 1 on esitanud põhitaotluse. EASi hinnang on, et esitatakse u 7 projekti (toetussumma kokku 21,3 mln eurot). Vajadusel suurendame eelarvet, kui nii juhtub.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas väikese keskkonnamõjuga projektid leiavad ka rahastamist? Kuuldavasti on ühe sellise projektiga probleeme.
Vastus: Kindlasti saavad, aga peame kõigepealt kindlustama, et projekt on tõesti väikese keskkonnamõjuga. See on osa tavalisest hindamisprotsessist.
2. *Küsimus:* Hindamised võtavad palju aega – kohustusi võetakse praegu, väljamaksed tulevad hiljem. Hinnad aga pidevalt kasvavad.
Vastus: Suurinvesteeringute puhul anname maksimaalseid võimalike summasid. Aga ettevõtte peavad ise oma riske hindama. Kui hädavajalik, siis projekte saab muuta (väiksemaks).
3. *Küsimus:* Kas vesinikutehnoloogiaga seotud taotlusi on?
Vastus: Suurinvesteeringute meetmes mitte; kunagi oli paar huvilist aga hetkel pole konsulteerimisel käinud. TA meetmes vesinikutehnoloogia huvilisi on.

5. Vaheülevaade ÕÜF hariduse- ning teadmismahukuse kasvatamise meetmetest

Haridus- ja teadusministeeriumi teaduse, arenduse, kõrg- ja kutsehariduspoliitika asekanstler Renno Veinthal andis ülevaate HTM'i teadmismahukuse kasvatamise meetme seisust:

- Meetme käskkiri sai ministri allkirja juuli alguses, hetkel käib tegevuste ettevalmistamine.
- Ida-Viru ettevõtluse teadmismahukuse suurendamise tegevuste koordinaator hakkas 1. juunist tööle TalTech Virumaa kolledžis. Fookusteemadeks on taastuenergia, tööstus 4.0, keemiline väärindamine ja kriitilised toormed, muud majandustegevuse mitmekesistamisele suunatud tegevused.
- Edasine ajakava: 17.08 laekub ülikoolide ühine tegevuskava (ettevalmistus käib, esialgne versioon on arutatud HTM'ga), 24.08 toimub meetme juhtkomisjoni koosolek.

Haridus- ja teadusministeeriumi kõrg- ja kutsehariduspoliitika ning elukestva õppe osakonna juhataja Margus Haidak andis ülevaate ÕÜF haridusmeetme struktuurist ja selle ettevalmistamise seisust:

- Meetmega on ette nähtud õppekavade arendus kutse ja kõrgkoolides.
- TalTech Virumaa kolledžis toimub õpe tehnilistes valdkondades, Narvas on fookus AI / IT ja ettevõtlusel. Mõned TalTech'i arendused on juba alanud. Tagantjärele rahastamine on võimalik, probleemiks on EK ühikuhindade kasutuselevõtt, kuna Eestile arvatud kõrgharidusõppe ühikuhind on arusaamatult madal.

- Kutseõppes on fookus automaatikal, seadmete operaatorite koolitamisel, mehhatroonikal.
- Täienduskoolituste plokk koosneb mh mikrovalifikatsioonidest, erialasest keeleõppesest, mis on kombineeritud mentorluse ja praktikaga. Täienduskoolituse pakkumisel lähtutakse riiklikust koolitustellimusest, lisaks viib HARNO läbi koolitushankeid.
- Meetmest on toetavad ka teavitus- ja kommunikatsioonitegevused ning seireuringud.
- Eraldi õigusaktiga kehtestatakse avatud taotlusvoorud elukestvas õppes osalemise suurendamiseks (arvuti- ja keeleõppeks ka).
- Sel nädalal on plaanis saata meetme õigusakti mitteametlikule kooskõlastusele.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas kutsekooli õpetajate kvalifikatsioon vastab nõuetele? Tihti pole õppurite keeletase isegi A1. Kas ÕÜF'ist saaks õpet pikendada keeleõppena?
Vastus: Eestikeelsele õppele üleminekuks on eraldi vahendid kavandatud ESF'st. Vajadusel kavandame õpetajate täiendavaks palgaks ja koolitusteks raha riigieelarvest. Uutes õppekavades võib õpetada erialaga seotud eesti keelt.
2. *Küsimus:* Kuidas õppekavade / koolituste paindlikkusega on? Näiteks, kas kaetud on meedia- ja digi-produktsiooni valdkondade vajadused?
Vastus: Võib esitada ideid – meetme juhtkomisjon teeb vajadusel kohendusi, seal arutame. Riikliku koolitustellimuse ja hankekoolituste vaheline rahajaotus pole paigas. Täiendkoolituste maht on paigas.
3. *Küsimus:* Kas ettevõtlusmeetmetest tööjõu vajaduse soovid jõuavad HTM'ni? Tööandjad vajavad sobivat tööjõudu kohe, mitte ei oota kuni keegi kraadi lõpetab.
Vastus (Andres Kikas): Andmed loodavate töökohtade kohta on olemas projektiplaanides, oleme juhtkomisjonile üldist infot edastanud.
Vastus (Margus Haidak): Tasemeõppekavad on laiema skoobiga ja pikema ajaperspektiiviga, nende puhul üritame laiemaid tulevikutrende tabada. Täiendkoolituste puhul on aga jooksev infovahetus küll vajalik. Võiks otse kooliga suhelda kui ettevõtte vajadused selguvad, koolid saavad HTM'ilt lisaraha taotleda.
Kommentaari (Mare Roosileht): Õppekavade ettevalmistamine ei käi üleöö, nõudlust puudutav sisend on kriitilise tähtsusega.
4. *Küsimus:* Kes teeb haridusmeetme raames kommunikatsiooni?
Vastus: HARNO, kes leiab selleks vastavad partnerid.

6. Vaheülevaade sotsiaal- ja terviseteenuste arendamisest Ida-Virumaal

Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik Regina Sergejeva andis ülevaate meetme „Ühiskondlikku muutust toetavate sotsiaal- ja terviseteenuste arendamine“ hetkeseisust:

- Meetme käskkiri sai allkirja aprillis, oli ÕÜF'i teine jõustunud meede.
- Vahepeal ei ole väga kaugele jõutud. Eesmärgiks on esiteks luua IVOL'isse sotsiaal- ja tervisevaldkonna kompetentsi, seejärel hakata sotsiaal- ja terviseteenuseid integreerima, parandama nende kvaliteeti ning arendama hoolduse koordineerimismudelit. IVOL on hetkel viimas läbi konkurssi tegevuste koordinaatori leidmiseks (tähtaeg on kukkunud, vestlused seisavad ees, värbamine septembris).
- Esimesena tehakse SCIROCCO hindamine tegevuste planeerimiseks – sellega alustatakse sügisel. Teine tegevuste pakett on oskuste arendamine – koolitused spetsialistidele, motivatsioonipakettide loomine. Kolmas pakett on arendusfond avatud taotlusvoorudega; esialgne plaan oli taotlusvooru avada IVOL'i alt, kuid peame leidma muu lahenduse, nt läbi RTK.

Juhtkomisjoni liikmete poolt küsimusi tõstatatud ei olnud.

7. Tagasiside ÕÜ protsessile ja ettepanekud edasiseks tööks

Ida-Virumaa kohalike organisatsioonide – Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit (IVOL), Ida-Viru Ettevõtluskeskus (IVEK), Ida-Viru Investeeringute Agentuur (IVIA), Eesti Kaubandus-Tööstuskoja kohalik esindus ning kohalikud kolledžid (Tartu Ülikooli Narva Kolledž, TalTech Virumaa Kolledž) – esindajad andsid tagasisidet senisele ÕÜF protsessile.

IVOL:

- Õiglase ülemineku fondi planeerimise raames on kohalike partnerite kaasamine olnud suurepärase – kiire ja tulemuslik protsess, konkreetne fookus.
- Probleemid: ministriumide suutlikkus koostööd teha (näiteks, ühise teadmismahukuse meetme asemel tuli ikkagi kaks eraldi meetet); meetmete ettevalmistamise aeglane tempo (sihtrühmadele lubati kiiremini teha); rakendamise senine tulemuslikkus (kuigi suurinvesteeringu meetmes on tänast infot arvestades seis varasemast parem); protsessi juhtimismudel (on olemas koordinaatorid Rahandusministeeriumis ja IVOL'is, tuleb ka Ida-Virumaa esindaja, aga ka minister peab vastutamas olema). Näiteks kui peab ÕÜ kava muutma – kuidas see toimuks? Kava või rahajaotuse muutmise eeldab ministri sekkumist.
- Et väljamaksete graafikus püsida, peaks käesoleva aasta lõpuks toetusotsuseid olema tehtud u 245 miljoni euro ulatuses. Praegu on toetusotsuseid tehtud 23 miljoni eest, ehk 6%. Kas on realistlik, et me suudame graafikus püsida? Et tempos püsida, vaja on tagada maksimaalset paindlikust ettevõtjate suunal.
- IVOL poolt kogutud seireandmed (rahvastik, tööhõive, palk, SKT, KOV eelarved) trend pigem eeldatava „ülemineku“ kui almineku kursil, on maakonna osakaal Eesti SKT-s vähenenud (sisuliselt ei ole aastatel 2018-2021 maakonna SKT suurenenud) ja keskmise töötasu suhe Eesti keskmise palgaga halvenenud. Põlevkivisektori osakaal maakonna majanduses on väga suur st muude majandussektorite areng pole olnud piisavalt kiire/edukas. Planeeritud sihtasemed ja kogutud andmed vajavad korrigeerimist, tingituna viimaste aastate väga kiirest inflatsioonist.

IVEK:

- Kommunikatsioonis on vaja anda realistlikumaid tähtaegu meetmete avamise, muudatuste jms kohta. Kõik ajagraafikud on nii palju ajas edasi nihkunud, et neid enam ei usuta.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Ida-Viru esindus:

- VKE meetme puhul on hiline mine tekitanud segadust. Varem tegime palju teavitussüritusi, kütsime ootusi ülesse – meetmed aga muudkui venisid ja tekkis pettumus. Vaja nüüd tugevat teavituskampaaniat teha. Sihtgrupp on lai ja paljud plaanivad taotlema hakata. Kui raha puudu jääb, peaks saama juurde panna.
- Ettevõtted kardavad toetustega kaasnevat halduskoormust.
- Mõned investeeringud pigem kaotavad töökohti, kuna investeeritakse protsesside optimeerimisse. Lisaks, tahetakse taotleda toetusi ka põlevkivi kasutamise kahjulike mõjudega hakkamasaamiseks.

TalTech Virumaa kolledž:

- Loodame, et TA-meetme tegevuskava nüüd kiiresti kinnitatakse, venimist on olnud palju. Oleme varasemalt suhelnud paljude ettevõtjatega, kus ülikoolid saaks teadusarenduse osas

aidata. Praegu ei julge suhelda (isegi oma ülikooli teadlastega), kuna venimise tulemusena kindlus puudub.

- ÕÜF toetus on tekitamas ülikooli sees segadust ja muudest rahadest ilma jätmist. Samuti KOV'id ei taha PEEK'ist taotlust toetada, kuna väidetakse, et kolledžid saavad ÕÜF'ist miljoneid ja rohkem pole vaja. On vaja sõnumit et ÕÜF raha ei lahenda kõiki vajadusi ning toetus teistest fondidest on endiselt oluline.
- Haridusmeetmel on eesmärgid ambitsioonikad, aga aeg tiksub. Õppekavade ettevalmistamine võtab aega ka pärast rahastamise otsustamist (kuna sõltub ka rahastuse skeemist). Oktoobris alustades pole kindel, et saame vastuvõttu alustada ka 2024. a, sellest aga omakorda risk eesmärkide mitte-saavutamiseks.
- Oleme Roheliste energiatehnoloogiate magistriõppe puhul võtnud ülikoolisisesest riski, alustasime vastuvõtuga, kuigi raha eraldust ei ole; 42 magistranti alustab septembris õppimist.

Tartu Ülikooli Narva Kolledž:

- Jalad tuleb kõhu alt välja võtta ja vajalike tegevustega pihta hakata.
- Muutuste juhtimine - sh ÕÜF vahenditest algatatud õppekavad ja teadusrühmad – ei tohi lõppeda 2027.a. kui ÕÜF lõpeb. Näiteks, doktorant ise õpib selle ajani ja tema mõju avaldub alles hiljem.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas õppekavade jaoks õppejõud on olemas?
Vastus (Mare Roosileht): Suvel otsisime, aga kuna rahastus ei ole kindel, siis keerukas on leida ning värvata niikuinii ei julge. Välisteadlastele ei julge üldse midagi hetkel lubada. Väga keerukas täiskohaga õppejõudu leida, osalise ajaga oleme leidnud.
2. *Küsimus:* Kas omafinantseeringu leidmine on olnud VKE'ele takistuseks?
Vastus: Siiani mitte.
3. *Kommentaar (Ivan Sergejev):* IVOL „üle- ja altmineku“ näitajad on head – ehk saab juhtimislauas kasutada.
4. *Kommentaar (Teet Kuusmik):* Ettevõtluse mitmekesistamise meetmes on vaja riigiabi teemas selgust saada. Turunduse osas EIS'i ja VIK'iga tihe koostöö, plaanime sügisel väljapool Eestit palju infot jagada. Hea uudis on see, et inimeste lahkumine Ida-Virumaalt on viimasel paaril aastal pidurdunud.
5. *Kommentaar (Hardi Murula):* Hoiame tempot ja oleme paindlikud. Ärme ütle esimese asjana kõigele „ei“. Plaani B tegemine kevadel on hilja. Teised riigid tahavad 70% rahast täita nõ strateegiliste projektidega. Kas meie ettevõtte-keskne meetmetele lähenemine on piisav (passiivne ootamine)?
6. *Kommentaar (Hallar Meybaum):* Vaja on meelitada kohale suuri tööstusinvesteeringuid ning tekitada lisaks ÕÜF'ile ka muid investeeringuid toetavaid meetmeid. Saksamaa talitab riigiabiireeglitega paindlikumalt. Me jääme investeeringute meelitamisel kaotajaks sh selle pärast, et oleme ääremaa.
Vastus (Mart Võrklaev): Meil polegi mõtet mahtudes Saksamaaga või Hiinaga konkureerida. Aga raha nõ „vedeleb maas“ – peame seda kiiresti ära kasutama.
7. *Kommentaar (Teet Kuusmik):* Ida-Viru inimesi küll kaasatakse, aga meil on inimesi ikkagi vähe, oleme väga palju panustanud inimese kohta. Meetmete ettevalmistamisel ei pea kõike 100% viimistlema – teeme lahti võimalikult varakult, isegi kui mõnede vigadega, parandame pärast avamist. Suurinvesteeringute meedet saime ju parandada. 68 mln eurot on tänase seisuga suhteliselt OK tulemus. Ärme karda kiirustamisega väikseid vigu teha.
8. *Kommentaar (Regina Sergejeva):* Alati ei seisa asjad ainult ministriumite taga. Sotsiaal- ja terviseteenuste meetme osas polnud IVOL valmis konkurssi varem

korraldama – oleks võinud selle tööga juba ammu alustada.

9. *Küsimus (Hardi Murula)*: Kas varuprojektide nimekirja tegemine oleks mõistlik, kas on ideid mis kuhugi ei mahu?

Vastus (Triin Tomingas): Teatud paindlikkus ÖÜF rahade ümbersuunamisel meil on. Uue meetme tegemine või suurte summade ümbertõstmine nõuab EK nõusolekut ning võtab u 0,5 aastat; väiksemad meetmevahelised ümbertõsted on siseriiklik otsus. Hindame senise rakendamise dünaamikat ja teeme vastavaid ettepanekuid juhtkomisjonile aasta lõpuks.

Lisakommentaar (Teet Kuusmik): Näiteks, suuremaid hotelli investeringuid pole ammu tehtud, investeerimise valmisolekut oleks aga 3-6 mln euro mahus.

Vastus (Ivan Sergejev): Hotellindus ei haaku nutika spetsialiseerumise strateegiaga ja ei ole ÖÜF'ist toetatav.

10. *Sõnavõtt (Madis Kallas)*: Minu jaoks on siin täna kõlama jäänud kaks põhilist sõnumit. Esiteks, proovime võtta suuremaid riske riigina, et raha õigeaegselt ära kasutada. Arutame seda Valitsuses, see on prioriteet. Teine on see, et EAS peaks forsseerima oma tegevusi.

8. Rakendamata meetmete seisülevaated

Rakendamata meetmete omanikud andsid ülevaateid oma meetmete seisust:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tööhõive osakonna juhataja Kadi Kanarbik: meetme „tööleasumise toetamine ning täiend- ja ümberõppe toetamine“ TAT eelnõu on valmis, käinud ametlikul kooskõlastamisel ning on ministri allkirja ootel. Meede rakendub 1. jaanuaril 2024.
- Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik Regina Sergejeva: meetme „kemikaalide riskide hindamise partnerluse (PARC) tegevused ja biomonitoring“ TAT on valmis, läbis kooskõlastusi ja saab lähiajal allkirja.
- Kliimaministeeriumi keskkonnatehnoloogia osakonna juhataja Birgit Parmas: osad TAT eelnõud on ametlikul kooskõlastusel, osad minemas. Ainus lahtine teema on Kohtla-Järve prügil: VKG soovib seda omandada, seetõttu pole ministeerium veel hakanud TAT eelnõu koostama.

Kommentaar (Mart Võrklaev): Regionaal- ja Põllumajandusministeerium võiks maa-ametiga koos selgitada, kas läheb asjaks või mitte.

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna ekspert Kaarel Lehtsalu: „ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenuste“ meede jaguneb ilmselt kolmeks TAT'iks: eraldi käsitletakse inkubatsiooniprogrammi (ehk pehmeid tegevusi), Narva tööstusinkubaatorit ja Jõhvi meediainkubaatorit. Augusti keskel läheb esimene TAT ametlikule kooskõlastusele. Narva tööstusinkubaatori teostatavus-tasuvusanalüüs vajab täpsustamist, eelnõu saab oktoobriks kinnitatud. Jõhvi inkubaatori TAT'i saadetakse peatselt ametlikule kooskõlastusele, kuid oktoobrist meedet avada ei saa, kuna uus (suurem) riigiabi piirmäär rakendub alates 01.01.2024; kui praegu annaksime vana piirmääraga, siis hiljem seda muuta ei saa.

Kommentaar (Teet Kuusmik): Võimalik, et peame Jõhvis tegema kaks inkubaatorit erinevate funktsioonidega – seda on vaja veel riigiabi valguses läbi käia.

Kommentaar (Kaarel Lehtsalu): Kui inkubaatorite ehitamisest jääb raha üle, saab seda vajadusel suunata inkubatsiooniprogrammi.

- Kliimaministeeriumi energeetika ja maavarade asekanstler Timo Tatar: meetmes „kaugküte lahtisidumine põlevkivist“ keskendume ikkagi Narvale. TAT jõustub septembri lõpuks, ilmselt, kuid see on lihtne osa – seejärel on vaja AS'il Narva Soojusvõrk korraldada soojaostu konkurss. Suhtleme osapooltega konkursi korraldamise asjus (Eesti

Energia, AS Narva Soojusvõrk ja Konkurentsiamet). Konkurss tuleb tehnoloogianeutraalne, kuid biomassil põhineval katlamajal on ilmselt suurim eelis.

Kommentaar (Mart Vörklaev): Oleme selle meetme teemal suhelnud ka kliimaministriga, kes võtab asja väga tõsiselt.

- o Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi regionaalarengu osakonnajuhataja Priidu Ristkok: Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi on vastutada kaks ÕÜF toetusmeedet – „Ida-Viru KOV investeringud ülemineku mõjude leevendamiseks“ ning „piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks“. Mõlemad määrused on suvel läbinud mitteametliku konsultatsiooniringi; augustis suunatakse neid õiguslikku ekspertiisi ja keeletoimetusse, mis eelnevad EIS ametlikule kooskõlastusringile. EIS kooskõlastusring jääb ilmselt septembrisse ning määruste kinnitamine oktoobri algusesse.

KOV investeringute meetme puhul on kavas määruse kehtestamise järgselt avada taotlusvoor investeringute kava koostamiseks; põhitaotluse ning ehitusliku dokumentatsiooni ettevalmistamise tähtaeg oleks paar kuud hiljem. Ootus on, et KOV'id oleksid valmis projektidega koheselt pihta hakkama.

Piirkondlike algatuste meetmes on plaanis välja kuulutada erinevad voorud sõltuvalt projektide suurusest ja keerukusastmest. Voore hakkame avama järjest, alustades ilmselt väikeprojektidest, mille puhul taotlemine toimub jooksvalt. Taotluste suure hulga ja taotlejate kogenumatuse tõttu peame pakkuma taotlejatele ka täiendavat tuge (nt töötoad taotluse ettevalmistamiseks), millega kaasneb täiendav koormus. Töötubade tellimiseks saame kasutada ilmselt tehnilise abi vahendeid. Kogukondliku aktiivsuse suurendamisel ootame tuge ka KOV'ide ja IVEK'i poolt.

9. Muud küsimused

Lõppsõnad (Mart Vörklaev): Hoiame valitsuses ÕÜF rakendamisel pidevalt pilku peal: 29.08 on teema valitsuses arutamisel, seejärel igakuiselt.

Täiendavaid küsimusi juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud ei olnud.

Koosoleku lõpp.

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev

Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Ivan Sergejev

Protokollija